Universal Declaration of Human Rights - Telugu ()

మానవస్వత్వముల సార్వలౌకిక ప్రకటన

ప్రస్తావన

మానవకుటుంబమునందలి వ్యక్తులందరికిని గల ఆజన్మసిద్ధమయిన ప్రతిపత్తిని, అనన్యాక్రాంతములగు సమానస్వత్వములను అంగీకరించుట ప్రపంచమున స్వాతంత్ర్య, న్యాయ, శాంతుల స్థాపనకు పునాది యగును.

మానవజాతి అంతఃకరణమును క్షోభపెట్టిన ఘోరచర్యలు, మానవస్వత్వములయెడ గలిగిన అవజ్ఞా నిరసన భావముల పరిణామములనియు, వాక్స్వాతంత్ర్య ప్రత్యయస్వాతంత్ర్యములను, భయవిముక్తిని, దారిద్ర్యవిముక్తిని మానవులెల్లరు అనుభవించుటకు వీలగు లోకము యొక్క ఆవిర్భావమే సామాన్యప్రజానీకము యొక్క మహోన్నతమయిన అభికాంక్షయనియు ఉద్ఘోషింపబడియున్నది.

నిష్ఠురపాలనా ప్రజాపీడనములపై, గత్యంతరము లేక, మానవుడు తిరుగుబాటు చేయవలసిన బలాత్కార పరిస్థితులు ఏర్పడకుండ నుండవలయునన్నచో మానవస్వత్వములు విధినియమముచే పరిరక్షితము లగుట ముఖ్యము.

రాష్ట్రముల మధ్య సౌహార్దబాంధవ్యముల అభివృద్ధికి దోహదము చేయుట అత్యావశ్యకము.

మానవుల మూలస్వత్వముల యందును, వ్యక్తుల ప్రతిపత్తి యోగ్యతలయందును, స్త్రీపురుషులకు గల సమాన స్వత్వములయందును, తమకు గల విశ్వాసమును ఐక్యరాష్ట్రములవారు ఈ శాసనపత్రమున పునఃప్రమాణీకరించి, సామాజికాభ్యుదయమును, ఉన్నత జీవిత ప్రమాణములను, విశాల స్వాతంత్ర్యమును పెంపొందించుటకు నిశ్చయించుకొని యున్నారు.

మానవస్వత్వ, మూలస్వాతంత్ర్యముల యెడ సార్వలౌకిక గౌరవాభివృద్ధిని, వాని అనుష్ఠానమును ఐక్యరాష్ట్రముల సహకారముతో సాధించుటకు సభ్యరాజ్యములు ప్రతిజ్ఞ చేసికొనియున్నవి.

ఈ స్వత్వములను గూర్చియు, స్వాతంత్ర్యములను గూర్చియు, సాధారణముగ నెల్లరకును తెలిసియుండుట ఈ ప్రతిజ్ఞా సమగ్రసిద్ధి కెంతయు ముఖ్యము.

సమాజమునకు చెందిన ప్రతివ్యక్తియు, సమాజము యొక్క ప్రత్యంగమును, ఈ స్వత్వ

ముల ప్రకటనను సదా మనసునం దుంచుకొని, ఉపదేశ విద్యాబోధలచే వీని యెడ గౌరవమును పెంపొందించుటకును, మరియు, రాష్ట్రీయములు అంతర్ రాష్ట్రీయములునగు వర్ధిష్ణుదయ విధానముల ననుసరించి వ్యక్తిరాజ్యములలోని ప్రజలయందును, వా రాజ్యముల యధికారమునకు లోబడియుండు క్షేత్రములలోని ప్రజలయందునుగూడ, ఈ స్వత్వస్వాతంత్ర్యముల ఫలకార కాంగీకారానుష్ఠానములను సార్వదేశికముగ సునిశ్చితము చేయుటకును ప్రయత్నించవలెను. ఇట్టి యాశయముతో సకల మానవులకును రాష్ట్రములకును సమాన ప్రమాణమును సంపాదించునదిగా ఈ మానవస్వత్వముల సార్వకాలిక ప్రకటనను సర్వజనీన పరిషత్తు ఉద్ఘోషించుచున్నది.

అనుచ్ఛేదము 1. ప్రతిపత్తిస్వత్వముల విషయమున మానవులెల్లరును జన్మతః స్వతంత్రులును సమానులును నగుదురు. వారు వివేకాంతఃకరణ సంపన్నులగుటచే పరస్పరము భ్రాతృభావముతో వర్తింపవలయును.

అనుచ్ఛేదము 2. (i) జాతి, వర్ణము, లింగభేదము, భాష, మతము, రాజకీయాభిప్రాయ భేదము, రాష్ట్రీయము లేక సామాజికమునగు జననము, ఆస్తి, కులీనత, ప్రతిష్ఠ,—ఇత్యాదియెట్టి విభేదము గాని పాటింపబడక,—ఈ ప్రకటనలో పొందుపఱుపబడియున్న స్వత్వస్వాతంత్ర్యముల కన్నిటికిని ప్రతి యొకరికి నధికారము కలదు.

(ii) స్వతంత్రముగను, న్యాసకముగను, అస్వాయత్తశాసక క్షేత్రముగను, లేక, అవధితాధి రాజ్యమునకు లోబడినదిగను నుండు నెట్టి దేశమునకు గాని, రాజ్యక్షేత్రమునకు గాని ఒక వ్యక్తి చెందియున్న కారణమునుబట్టి ఆ దేశముయొక్క లేక, ఆ క్షేత్రముయొక్క రాజకీయాధికారాంతర్ రాష్ట్రీయప్రతిష్ఠలకు సంబంధించిన యెట్టి విభేదముగాని పాటింపబడదు.

అనుచ్ఛేదము 3. జీవితరక్షణకు, స్వేచ్ఛకు, దేహరక్షకు, ప్రతి యొకరికిని హక్కు కలదు.

అనుచ్ఛేదము 4. ఏ వ్యక్తిని గాని బానిసతనమునకును దాస్యమునకును లోనుగానింప కూడదు. అన్ని విధములయిన బానిసతనములును, బానిస వ్యాపారములును నిషేధింపబడవలెను.

అనుచ్ఛేదము 5. ఏ వ్యక్తినిగాని, క్రూరము, అమానుషము, నికృష్టము నగు ప్రయోగమునకును శిక్షకును గురి చేయరాదు.

అనుచ్ఛేదము. 6. సర్వత్ర, విధిసమక్షమున నొక వ్యక్తిగా అంగీకరింపబడు నధికారము ప్రతి యొకరికిని గలదు.

అనుచ్ఛేదము. 7. విధి సమక్షమున నెల్లరును సమానులు. మరియు, నెట్టి విభేదమును గాని పాటించక, విధి యొసగు సమానమగు సంరక్షణను పొందు నధికార మెల్లరకును గలదు. ఈ ప్రకటనను వ్యతిక్రమించు నెట్టి విభేదమునుండి గాని, అట్టి విభేద కారకమగు ప్రేరేపణనుండి గాని సంరక్షింపబడుట కెల్లరకును సమానమగు హక్కు గలదు.

అనుచ్ఛేదము 8. సంవిధానముచే గాని విధిచే గాని యొసగబడిన మూలస్వత్వములను వ్యతిక్రమించు కార్యముల విషయమున, సమర్థమగు రాష్ట్రీయ న్యాయాధికరణ సభచే ఫలప్రదమగు ప్రతిక్రియను పొందుటకు, ప్రతి వ్యక్తికిని హక్కు గలదు.

అనుచ్ఛేదము 9. ఏ వ్యక్తిని విధి విరుద్ధమయిన నిర్బంధమునకు గాని, నిరోధమునకు గాని, నిర్వాసమునకు గాని లోబరుపరాదు.

అనుచ్ఛేదము. 10. ప్రతి వ్యక్తికిని, అతని స్వత్వముల యొక్కయు ఆభారము యొక్కయు నిర్ణయమునందును, అతనిపైనున్న ఏ దోషారోపణ యొక్క నిర్ణయమునందును, స్వతంత్రము, నిష్పక్షపాతము నగు న్యాయాధికరణ సభ యెదుట, న్యాయము, బహిరంగము నగు విచారణను పొందుటకు సమానమగు సమగ్రస్వత్వము కలదు.

అనుచ్ఛేదము. 11. (i) దండనీయమయిన నేర మారోపింపబడిన ప్రతియొకరును, తన ప్రతిరక్షకు ఆవశ్యకములగు అభయములన్నిటిని పొందియుండి, బహిరంగ విచారణలో విధి ననుసరించి దోషిగా నిరూపింపబడునంతవరకు, నిర్దోషిగా పరిగణింపబడుటకు హక్కు కలిగియున్నారు.

(ii) ఏ కార్యము యొక్క ఆచరణ గాని, తదాచరణ లోపము గాని, రాష్ట్రీయము లేక అంతర్రాష్ట్రీయము నగు విధి ననుసరించి దండనీయమయిన నేరముగా, ఆ నేరము జరిగిన సమయమున విధింపబడియుండలేకో, అట్టి దే నేరమునకై గాని, యెవరును దండనార్హులుగా పరిగణింపబడరాదు. దండనీయ మయిన నేరము జరిగిన సమయమున ఆ నేరమునకై విధింపబడిన శాస్తికంటె నధికమగు శాస్తిని విధింపరాదు.

అనుచ్ఛేదము 12. అంతరంగిక, కుటుంబ, గృహ, లేఖావ్యవహారములలో, విధి విరుద్ధ

మయిన జోక్యమునకుగాని, గౌరవప్రతిష్ఠలను భంగపరచు ప్రచారములకుగాని యెవరిని గురిచేయరాదు. అట్టి జోక్యము నుండియూ, ఆ ప్రచారముల నుండియూ విధిద్వారా పరిరక్షింపబడుటకు ప్రతి యొకరికిని హక్కు గలదు.

అనుచ్ఛేదము. 13. (i) ప్రతి రాజ్యము యొక్కయు హద్దుల లోపల స్వేచ్ఛాసంచారమునకును, నివాసమునకును, ప్రతి వ్యక్తికిని హక్కు గలదు.

(ii) స్వదేశము నుండిగాని, ఏ యితర దేశము నుండిగాని ప్రవసించుటకును, స్వదేశమునకు మరలి వచ్చుటకును ప్రతి యొకరికిని హక్కు గలదు.

అనుచ్ఛేదము 14. (i) పరపీడనమునుండి రక్షణాశ్రయము నన్యదేశములలో నన్వేషించుటకును, అట్టి ఆశ్రయము ననుభవించుటకును ప్రతి వ్యక్తికిని హక్కు గలదు.

(ii) రాజకీయములు గానట్టి నేరముల వలన యథార్థముగ నుత్పన్నములగు పట్టియు, లేక, ఈ విశ్వరాష్ట్ర సమితియొక్క ప్రయోజనములకును సూత్రములకును విరుద్ధము లయిన కార్యములవలన నుత్పన్నము లగునట్టియు, అభియోగముల విషయములలో, పై హక్కులను ఆశ్రయించుటకు వీలు లేదు.

అనుచ్ఛేదము 15. (i) ప్రతి వ్యక్తికిని ఒక రాష్ట్రీయతకు హక్కు గలదు.

(ii) ఏ వ్యక్తినిగాని, విధి విరుద్ధముగా రాష్ట్రీయతాభ్రష్టుని చేయరాదు. మరియు, తన రాష్ట్రీయతను మార్చుకొనుట కతనికి గల హక్కును లేదనకూడదు.

అనుచ్ఛేదము 16. (i) యుక్తవయః పరిపూర్ణు లయిన స్త్రీ పురుషు లెల్లరకును,—జాతీయ రాష్ట్రీయ మతాదిక పరిమితిత్వము పాటింపబడక,— వివాహములు చేసికొనుటకును, కుటుంబస్థాపన చేయుటకును హక్కు గలదు. వివాహ విషయమునను, వివాహ కాలమునను, వివాహ విచ్ఛేద విషయమునను స్త్రీ పురుషులకు సమానములగు హక్కులు గలవు.

(ii) ఉద్దిష్టులగు సతీపతులు తమ స్వేచ్ఛాపూర్వక సంపూర్ణాంగీకారము తోడనే వివాహ విధిప్రయుక్తులు గావలయును.

(iii) కుటుంబము, సమాజమునకు సహజమును, ప్రాతిపదికమునగు ప్రమాపకమూలమైయున్నది. కనుక నది సమాజము చేతను రాజ్యము చేతను పరిరక్షిత మగుట కధికారము కలిగియున్నది.

అనుచ్ఛేదము 17. (i) స్వతంత్రముగ గాని, ఇతరులతో చేరిగాని, ఆస్తిని కలిగియుండుటకు ప్రతి వ్యక్తికిని హక్కు గలదు.

(ii) బుద్ధి విరుద్ధముగ ఏ వ్యక్తినిగాని ఆస్తి భ్రష్టునిగ చేయరాదు.

అనుచ్ఛేదము 18. ప్రతి వ్యక్తికిని, భావ స్వాతంత్ర్య, అంతఃకరణ స్వాతంత్ర్య, మత స్వాతంత్ర్యములకు హక్కు గలదు. తన మతమును ప్రత్యయమును మార్చుకొనుటయును, ఒంటరిగగాని, సాంఘికముగగాని, బహిరంగముగను, అంతరంగికముగను ఉపదేశ, అనుష్ఠాన, ఆరాధన, ఆచరణలచే తన మత ప్రత్యయములను వ్యక్తీకరించుటయును, ఈ హక్కులో నిమిడియున్నవి.

అనుచ్ఛేదము 19. ప్రతి వ్యక్తికిని అభిప్రాయ స్వాతంత్ర్యమునకును, భావప్రకటన స్వాతంత్ర్యమునకును, హక్కు గలదు. పరుల జోక్యము లేక, స్వాభిప్రాయమును కలిగియుండుటకు స్వాతంత్ర్యమును, రాజ్యసీమా నిరపేక్షముగా, ఎట్టి మధ్యస్థ మార్గమునవైన సమాచార, సంభావనలను అన్వేషించుటకు, పొందుటకు, ఉపపాదించుటకు, స్వాతంత్ర్యమును, ఈ హక్కులో నిమిడియున్నది.

అనుచ్ఛేదము 20. (i) ప్రతి వ్యక్తికిని, శాంతియుత సమావేశములకు, సాహచర్యమునకు హక్కు గలదు.

(ii) ఎవ్వరినిగాని, ఒక సమాజమునకు చేరి యుండవలయునని నిర్బంధింపరాదు.

అనుచ్ఛేదము 21. (i) ప్రతి వ్యక్తికిని, స్వయముగాగాని, స్వేచ్ఛగా ఎన్నుకొనబడిన ప్రతినిధుల ద్వారాగాని, తన దేశప్రశాసనమునందు పాల్గొనుటకు హక్కు గలదు.

(ii) ప్రతి వ్యక్తికిని తన దేశమునందలి లోక సేవలలో సమాన ప్రవేశాధికారము గలదు.

(iii) ప్రభుత్వాధికారమునకు ప్రజలసంకల్ప శక్తియే ఆధారమై యుండవలయును. సార్వజనీనము సమాన మతాధికారయుతమునగు, నియతకాలిక యాథార్థ నిర్వాచనములలో ప్రజల సంకల్పము సువ్యక్తము కావలెను. ఈ నిర్వాచన, గూఢశలాకాపద్ధతి ననుసరించిగాని, తత్సమానమయిన స్వేచ్ఛామతదానప్రక్రియ ననుసరించిగాని, జరుగవలెను.

అనుచ్ఛేదము 22. సంఘమునందలి సభ్యుడుగా, ప్రతి వ్యక్తికిని సామాజిక రక్షణ హక్కు గలదు. రాష్ట్రీయప్రయత్న, అంతర్ రాష్ట్రీయ

సహాకారముల ద్వారా, ప్రతి రాజ్యము యొక్కయు వ్యవస్థాపనా సాధన సామగ్రుల ననుసరించి, తన ప్రతిపత్తికిని తన వ్యక్తిత్వము యొక్క స్వేచ్ఛాభివృద్ధికిని ఆవశ్యకములు అయిన, ఆర్థిక, సాంఘిక, సాంస్కృతిక స్వత్వముల సంపాదనకు అతని కధికారము కలదు.

అనుచ్ఛేదము 23. (i) పనికిని, ఉద్యోగము నెంచుకొనుటలో స్వేచ్ఛకును, పని విషయమున న్యాయము ననుకూలమునగు పరిస్థితులకును, నిరుద్యోగమునుండి పరిరక్షింపబడుటకును, ప్రతి వ్యక్తికిని హక్కు కలదు.

(ii) సమాన కార్యనిర్వహణమునకు, సమాన వేతనమును, విభేదరహితముగ, పొందుటకు ప్రతి వ్యక్తికి నధికారము కలదు.

(iii) మానవ ప్రతిపత్తికి అర్హమగు జీవనమును తనకును తన కుటుంబమునకును సునిశ్చితము చేయునట్టిదియును, ఆవశ్యకమగుచో సాంఘిక పరిరక్షణ సాధనాంతరములచే పరిపూర్తిని పొందినట్టిదియు, న్యాయమును ననుకూలము నయినదియునగు, పారితోషికమును పొందుటకు పని చేయు ప్రతి వ్యక్తికిని హక్కు కలదు.

(iv) ప్రతి యొకరికిని, స్వీయహిత రక్షణార్థము వ్యాపార సంఘములను గూర్చుటకును, వానిలో చేరుటకును హక్కు కలదు.

అనుచ్ఛేదము 24. పనికాలము యొక్క యుక్తపరిమితత్వమునకును, వేతన సహితములగు నిర్ణీతకాలికము అయిన సెలవు దినములకును, విశ్రాంతి విరామములకును, ప్రతి వ్యక్తికిని హక్కు కలదు.

అనుచ్ఛేదము 25. (i) ఆహార, వస్త్ర, ఆవాసస్థల, వైద్యోపచార, ఆవశ్యక సాంఘిక పరిచర్యలతో కూడినట్టిదియు, తన యొక్కయు తన కుటుంబము యొక్కయు ఆరోగ్యమునకును స్వాస్థ్యమునకును పర్యాప్తమగునదియు నగు, జీవనప్రమాణమునకును, ప్రతియొకరికిని హక్కు కలదు. మరియు నిరుద్యోగ, రుగ్ణతా, అసమర్థతా, వైధవ్య, వార్ధక్యములనుండియు, లేక తన వశమున కతీతము అయిన సందర్భము లందు కలుగు జీవికలోపము నుండియు, రక్షను పొందుటకు, ప్రతి వ్యక్తికిని హక్కు కలదు.

(ii) విశిష్టోపచార సహాయములను పొందుటకు, మాతృత్వ శైశవముల కధికారము కలదు. వైవాహిక సంబంధమున జనించిన వారైనను, లేదన్య

ముగ జనించినవారైనను, శిశువులెల్లరును సమాన మయిన సాంఘిక పరిరక్షణ ననుభవింతురు.

అనుచ్ఛేదము 26. (i) ప్రతి వ్యక్తికిని విద్యను పొందు హక్కు కలదు. ప్రాథమిక ప్రాతిపదిక దశల యందైనను విద్య ఉచితముగా నుండవలయును. ప్రాథమిక విద్య నిర్బంధము గావలెను. యోగ్యత ననుసరించి, యెల్లరకును సాంకేతిక వృత్తివిద్యలు, సాధారణముగా, అనులభ్యములుగను, మరియు, ఉన్నత విద్య, సమానముగ నెల్లరకును, సుగమముగను చేయబడవలయును,

(ii) మానవ వ్యక్తిత్వసమగ్రాభివృద్ధికిని, మానవస్వత్వప్రాతిపదిక స్వతంత్రతా విషయక గౌరవమును దృఢపరచుటకును, విద్యను ప్రవర్తింప జేయవలయును. అన్ని రాష్ట్రములకును, జాతి, లేక, మత సంబంధమయిన వర్గములకును మధ్య, సంయోగ్యత, సహన, సౌహార్ద భావములను, పెంపొందించవలయును. మరియు, శాంతి సంరక్షణార్థై ఐక్యరాష్ట్రముల కార్యకలాపమును చరింపజేయవలయును.

(iii) తమ బిడ్డలకు ఏ విధమగు విద్య యొసగవలెనో నిర్ణయించుకొను ప్రాగధికారము తల్లిదండ్రులకు గలదు.

అనుచ్ఛేదము 27. (i) సమాజము యొక్క సాంస్కృతిక జీవితమునందు స్వేచ్ఛగా పాల్గొనుటకును, కళావిషయికానందము ననుభవించుటకును, శాస్త్రప్రగమనమునందును, తత్ఫలితములందును సహభాగి యగుటకును, ప్రతి వ్యక్తికిని హక్కు గలదు.

(ii) తన కర్తృత్వముచే సముత్పన్నములగు శాస్త్ర, సారస్వత, కళా, రచనల వలన సిద్ధించిన నైతికార్థిక లాభములను రక్షించుకొనుటకు ప్రతి యొకరికిని హక్కు గలదు.

అనుచ్ఛేదము 28. ఈ ప్రకటనయందు పొందు పరుపబడియున్న స్వత్వ స్వాతంత్ర్యములు సంపూర్ణముగ సిద్ధింప గల ఒక సాంఘిక అంతర్ రాష్ట్రీయ వ్యవస్థకు, ప్రతి వ్యక్తికిని అధికారము గలదు.

అనుచ్ఛేదము 29. (i) సమాజమునందు మాత్రమే మానవ వ్యక్తిత్వము స్వేచ్ఛగా, సంపూర్ణ వికాసము నొందుటకు అవకాశము గలదు. కనుక, సమాజము నెడ ప్రతి యొకరును నిర్వహింపవలసిన కర్తవ్యములు గలవు.

(ii) తన స్వత్వములను, స్వాతంత్ర్యములను, ప్రయోగించుటలో ప్రతి యొకరును, ఇతరుల స్వత్వ స్వాతంత్ర్యముల యెడ అగ్రాంగీకార గౌరవములను సుగమీకరించు నుద్దేశముతోను, మరియు, ప్రజాస్వామిక సమాజమునందు నీతి, సామాజిక వ్యవస్థా, సార్వజనిక స్వాస్థ్యములకు, న్యాయముగ అవసరములగు వానిని తీర్చు నుద్దేశముతోను మాత్రమే, విధిచే నిశ్చయింపబడినట్టి నిబంధనలకు మాత్రమే అధీను లయి యుండును.

(iii) ఈ స్వత్వములు, స్వాతంత్ర్యములు, ఐక్య రాష్ట్రముల ఆశయములకును నియమములకును విరుద్ధముగా నెన్నడును ప్రయుక్తములు కారాదు.

అనుచ్ఛేదము 30. ఈ ప్రకటనలో పొందు పరుపబడియున్న ఏ స్వత్వ స్వాతంత్ర్యముల నైనను నాశముచేయుట కుద్దిష్టమగు నట్టి కార్యమునయిన నాచరించుటకుగాని, అట్టి కార్యాచరణమున ప్రవర్తించుటకుగాని, ఏ రాజ్యమునకైనను లేక, వర్గమునకైనను, వ్యక్తికైనను, అధికారము కలిగించునదిగ వివక్షితమయి యున్నట్లుగా, ఈ ప్రకటనము నందున్న దేనికిని వ్యాఖ్యానము చేయకూడదు.

Universal Declaration of Human Rights
(TELUGU)
Printed in U.S.A. OPI/15–35659–May 1978–5M